

Asia: VN/19841/2024

Ulosottolaitoksen toimipaikkaverkostoa koskeva lausuntopyyntö

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vanhusasiavaltuutetun lakisääteisenä tehtävänä on edistää ikääntyneiden ihmisten oikeuksien toteutumista. Osa tätä tehtävää on seurata lainsäädännön kehittämistä ja toimeenpanoa sekä yhteiskunnallista päätöksentekoa sekä arvioida niiden vaikutuksia ikääntyneisiin. Arvioimme Ulosottolaitoksen toimipaikkaverkon kehittämissuunnitelmaa ikääntyneiden ihmisten aseman ja heidän oikeuksiensa toteutumisen kannalta.

Esityksen mukaan lakkautettaisiin 37 toimipaikkaa nykyisestä 64 toimipisteestä.

Kehittämissuunnitelmassa Ulosottolaitos esittää arvionaan, että suunnitelma turvaa kansalaisen mahdollisuudet asioida ulosotossa. Tätä tavoitetta vanhusasiavaltuutettu pitää tärkeänä.

Esityksen vaikutusten arvioinnissa kerrotaan, että ulosoton jäljelle jäävien 27 palvelupisteen lisäksi ulosoton asiantuntijapalvelua on saatavilla talousneuvoloissa, joita tällä hetkellä on noin 30 paikkakunnalla. Lisäksi Valtion yhteispalvelupisteet tulevat täydentämään ulosoton palveluverkostoa sieltä saatavilla etäpalveluyhteyksillä.

Vanhusasiavaltuutettu pitää välttämättömänä, että digitaalisia palveluita ja etäyhteyksiä kehitettäessä samalla tosiasiallisesti huolehditaan siitä, että vaihtoehtoisia asiointi- ja viestintäkanavia on tarjolla heille, jotka eivät käytä digipalveluita. Näiden vaihtoehtoisten kanavien käytön tulee olla helppoa, eikä niiden löytäminen tai käyttö saa edellyttää digitaalista asiointia esimerkiksi yhteystietojen tai ohjeiden löytämiseksi.

Voidaan arvioida, että Suomessa on kokonaan vailla digitaitoja noin 330 000 iäkästä. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2022 65–74-vuotiaista 10 prosenttia ja 75–89-vuotiaista 35 prosenttia ei ollut koskaan käyttänyt internetiä (Internetin käyttö ikäryhmittäin, Tilastokeskus 2023). Yli 90-vuotiaiden tilanteesta Tilastokeskus ei kokoa tietoa. THL:n mukaan 85–100-vuotiaista noin 70 prosenttia ei ollut itsenäisesti käyttänyt internetiä (Saukkonen ym. 2021;2022). Kaiken kaikkiaan arviolta 600 000 ei pysty itsenäisesti asioimaan sähköisesti.

Digitaalisten palvelujen ulkopuolella ovat paljolti ne ikääntyneet, joilla on matala koulutus tai tulotaso tai heikko terveydentila tai toimintakyky (Saukkonen ym. 2021; 2022). Käyttämättömyyden syynä voi olla myös oma valinta, vähäinen luottamus omaan oppimiskykyyn, kielitaitoon liittyvät tekijät tai laitteisiin ja internet-yhteyksiin liittyvät tekijät (Rasi & Taipale 2020, Ikätekniologiakeskus 2022).

Vuorela Marjut
Vanhusasiavaltuutettu